

Seletuskiri

haridus- ja teadusministri 9. detsembri 2015. a käskkirja nr 471 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine „Dora Pluss““ elluviimiseks“ muutmise eelnõu juurde

1. SISSEJUHATUS JA EESMÄRK

Käskkirja kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 7 lõike 2 punkti 1, § 13 ja § 16 lõigete 1 ja 4 alusel.

Eelnõuga muudetakse haridus- ja teadusministri 9. detsembri 2015. a käskkirja nr 471 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse 4.3.1 „Kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine „Dora Pluss““ elluviimiseks“ lisas 1 kehtestatud tingimusi ja kehtestatakse see terviktekstina uues sõnastuses. Lisa punkt 6.1 kehtestatakse tagasiulatuvalt alates 10. märtsist 2020 tagamaks tegevuste jätkumine COVID-19 pandeemia tõttu kehtestatud üleilmse eriolukorra ajal ja järel.

Käskkirja eelnõu ja seletuskirja koostas Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna peaekspert Allan Padar (tel 735 4070; allan.padar@hm.ee), rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (inge.oopkaup@hm.ee; 735 0279) ja õigusosakonna õigusnõunik Kadi Mölder (735 0234; kadi.molder@hm.ee). Muudatuste aluseks on elluviija ja rakendusüksuse ettepanekud.

2. EELNÕU SISU JA VÕRDLEV ANALÜÜS

Lisas 1 tehakse muudatused järgmistes punktides:

Punktis 4.2.2 lisatakse Euroakadeemia tegevustes osalemise tähtjaks 31.08.2020, tuginedes Vabariigi Valitsuse 11. juuli 2019. a määrusele nr 62 „Kõrgharidusstandard“, mille kohaselt lõppevad Euroakadeemia õppe õigused sellest kuupäevast.

Samas punktis muudetakse Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste nime seoses kõrgkooli nime muutmise Kaitseväe Akadeemiaks alates 01.05.2019. Kõrgkooli nime muudatus tulenes kaitseministri 2. aprilli 2019. a määrusest nr 5 „Kaitseväe Akadeemia põhimäärus“.

Samas punktis lisatakse Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli tegevustes osalemise tähtjaks 31.08.2019. Vabariigi Valitsuse 5. aprilli 2019. a korraldusega nr 95 liideti alates 01.09.2019 Lääne-Viru Rakenduskõrgkool Tallinna Tehnikakõrgkooliga lõpetades seeläbi Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli eraldiseisva tegevuse.

Punkti 6.1. lisatakse võimalus toetada osalemist virtuaalsel koolitusel ning võimalus osaleda õpirändes vahetult pärast noorteadlase staatuse läbisaamist. Muudatuste põhjuseks on COVID-19 pandeemia mõju.

Uus tekst: *Virtuaalselt läbi viidud üritusel osalemist toetatakse juhul, kui COVID-19 levikust tulenevate piirangute tõttu ära jäänud üritus oleks toimunud välisriigis ja stipendiaadil on seal aktiivne roll. COVID-19 leviku tõttu edasi lükatud üritusel osalemiseks võib toetust kasutada ka juhul, kui osaleja ei vasta ürituse uuel toimumise ajal enam noorteadlase tingimustele.*

Toetuse andmise tingimuste punkt 2 defineerib õpirände järgmiselt: „Õpiränne on füüsiline ümberasumine elukohariigist erinevasse riiki selleks, et õppida, osaleda koolitusel või mitteformaalses või informaaalses õppes”. Selle alusel ei saa tavaolukorras rahastada osalemist üritusel, kui selleks ei toimu riigipiiri ületamist. COVID-19 pandeemia tulemusel on suur hulk rahvusvahelisi teadusüritusi muudetud virtuaalseks, st et need toimuvad erinevatel virtuaalsetel platvormidel ilma osalejate füüsilise liikumiseta. Esmajärgus muudeti virtuaalseks üritused, mis pidid toimuma kriisi ajal, ent jätkuva ebakindluse tõttu muudetakse virtuaalseks ka üritusi, mis toimuvad näiteks 2020. aasta sügisel. Selle põhjuseks on teadmatus, kas ja millal eriolukord maailmas lõpeb, kas esimesele viiruselainele järgnevad uued puhangud ja kui kiiresti taastuvad tavapärased reisimisvõimalused.

Neid üritusi muudetakse virtuaalseks selgelt COVID-19 pandeemia mõjul, mistõttu on oluline toetada neil osalemist ka pärast eriolukorra lõppu, kui üritus on muudetud virtuaalseks COVID-19 pandeemia tõttu ja osalejal on seal aktiivne roll (ettekanne, arutelu osalemine või selle juhtimine, artikkel konverentsi väljaandes vm). Virtuaalselt toimival üritusel osalemine on väiksema mõjuteguriga, sest sotsiaalse suhtluse võimalused on piiratud, ent neil osalemisega on võimalus tagada Eesti noorteadlaste ja magistrantide nähtavus rahvusvahelisel areenil.

Virtuaalsel üritusel osalemisel rahastatakse osavõtutasu. Paljud akadeemilised üritused, mille osavõtutasu on noorteadlased juba tasunud, on COVID19 tõttu ka edasi lükatud. Mõnel juhul võib see kaasa tuua olukorra, kus stipendiaat ei vasta ürituse toimumise ajal enam stipendiaadile seatud kriteeriumitele. Näiteks on ta vanem kui 35 aastat, tal on doktorikraadi saamisest möödunud rohkem kui 5 aastat või ta on jõudnud kraadi enne ürituse toimumist kaitsta. Osalemise tühistades jääb stipendiaat tavaliselt ilma juba makstud osavõtutasust. Muudatus lubab stipendiaadil sellisel põhjusel edasi lükatud üritusel osaleda juhul, kui uus üritus toimub pärast stipendiumi saajale seatud tingimustele vastamise lõppemist. 2020. aasta kevade eriolukorra tõttu edasi lükatud üritustel lubatakse osaleda, kui üritus toimub 2020. aasta jooksul ja stipendiaadi osalemine kinnitati partnerkõrgkooli poolt enne eriolukorra algust 12.03.2020. Juhul, kui üritus lükkub edasi kaugemasse tulevikku, loetakse see ära jäänud ürituseks. Sellisel juhul tuleb kõrgkoolil stipendiaat osalemiseks uuesti esitada ning ta peab vastama kõigile toetuse saamise tingimustele. Toetuse andmise tingimuste sõnastus lubab sama erisust rakendada ka võimalike tulevaste piirangute järel.

Punktis 7 vähendatakse Tegevuse 3. Suve- ja talvekoolide korraldamine väljundnäitaja lõpptaset varasemalt 15-lt 9-le. Need 9 suvekooli on tänaseks toimunud. Tulenevalt üleilmsest COVID-19 pandeemiast on piiriülene liikumine tõsiselt raskendatud, millega seoses on kõrgkoolid 2020. aastal planeeritud suve- ja talvekoolid suures osas tühistanud.

Suve- ja talvekoolide tegevuse mõju kõrgkoolide rahvusvahelistumisele ei ole seni olnud nii suur, kui meetme planeerimisel loodeti. Tegevuse vähest mõju kõrghariduse rahvusvahelistumisele laiemalt arutati ka meetme juhtnõukogus 2019. aasta lõpus. Väiksema mõju põhjuseks on oodatust väiksemad projektid, mille mõju ei ulatu kaugemale korraldavast instituudist või üksikust õppekavast. Hetkel puudub kindlus, kas pärast pandeemia lõppu taastub piiriülene lühiajaline liikumine endises mahus. Sellest asjaolust ja tegevuste oodatust väiksemast mõjust tulenevalt lõpetatakse suve- ja talvekoolide tegevus planeeritust varem.

Punktis 10 lühendatakse Tegevuse 3. Suve- ja talvekoolide korraldamine abikõlblikkuse perioodi seitsme (7) kuu võrra kuni 31.05.2020.

Samas peatükis pikendatakse Tegevuse 4. Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine abikõlblikkuse perioodi kahe (2) aasta võrra kuni teiste sisutegevuste lõppemiseni. Kuna detsembri tegevuste arved võivad laekuda jaanuaris on uueks abikõlblikkuse perioodi lõpuks 31.01.2023.

COVID-19 pandeemia on muutmas hariduse rahvusvahelistumise üleilmseid jõujooni ja trende, millega seoses on riigi agiilse kohalolu ja tegutsemise jätkumine selles valdkonnas kriitilise tähtsusega. Nii enneaegselt lõpetatud tegevuse 3 kui jätkuva tegevuse 4 eesmärgiks on parandada kõrgkoolide võimekust kaasata välisüliõpilasi, seetõttu suunatakse tegevuse 3 lõppemisel vabanevad vahendid tegevuse 4 jätkamiseks. Tegevuste ümberkorraldamiseks ja rahvusvahelise virtuaalse õppe kiiremaks väljaarendamiseks vajavad jätkuvat tuge ka kõrgkoolid.

Punktis 11 muudetakse eelarvet. Ülevaadet eelarvest muudetakse selliselt, et see vastaks finantskorrektsioonide tulemusel jooksvalt vähendatud eelarvele, mis kajastub SFOSis.

Uus lause sõnastus on „Tegevuste kogumaksumus on 22 330 586 eurot, millest Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest finantseeritakse kuni 19 493 050 eurot (s.o kuni 87,30%), riikliku kaasfinantseerimise osa on kuni 2 293 420 eurot (s.o kuni 10,27%) ning omafinantseering vähemalt 543 116 eurot.“

Teg nr	Tegevus	Esialgne eelarve				Muudatused kokku	Lõplik eelarve			
		EL toetus	Riiklik kaasfinantseering	Omafinantseering	Kulud kokku	Kulud kokku	EL toetus	Riiklik kaasfinantseering	Omafinantseering	Kulud kokku
1.	Noorteadlaste osalemine rahvusvahelises teadmisteringluses	7 193 350	846 277	0	8 039 627	-131	7 192 937	846 559	0	8 039 496
2.	Välismagistrantide ja - doktorantide kaasamine	9 349 096	1 099 894	0	10 448 990	-29	9 348 685	1 100 276	0	10 448 961
3.1.	Suve- ja talvekoolide korraldamine (elluviija kulud)	44 312	5 213	0	49 525	-20 150	26 282	3 093	0	29 375
3.2.	Suve- ja talvekoolide korraldamine (partnerite kulud)	629 970	74 114	286 407	990 491	-706 795	180 417	21 234	82 045	283 696
4.1.	Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine (elluviija kulud)	1 636 893	192 576	0	1 829 469	305 957	1 910 566	224 860	0	2 135 426
4.2.	Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine (partnerite kulud)	221 434	26 051	247 485	494 970	405 776	403 787	46 628	450 331	900 746
5.1.	Horizontaalsed tegevused (elluviija kulud)	242 553	28 536	0	271 089	-4	242 540	28 546	0	271 086
5.2.	Kaudsed kulud (ühtse määra alusel)	188 840	22 217	10 740	221 797	4	188 835	22 225	10 740	221 800
	KOKKU	19 506 448	2 294 878	544 632	22 345 958	-15 372	19 494 050	2 293 420	543 116	22 330 586

Erinevate finantskorrektsiooni otsuste, tehniliste muudatuste ja tegevusaja muutumise tõttu muutub eelarve järgmiselt:

- Vähendatakse Tegevuse 1 eelarvet 131 euro võrra;
- Vähendatakse Tegevuse 2 eelarvet 29 euro võrra;
- Vähendatakse Tegevuse 3.1 eelarvet 32 euro võrra finantskorrektsioonist tulenevalt. Lisaks muudetakse sama eelarvet seoses tegevusaja muutmisega. Real 3.1 vähendatakse

elluviija kulu 20 118 võrra. Kokku vähendatakse Tegevust 3.1. 21 150 euro võrra ning uus eelarve on 29 375 eurot.

- Vähendatakse Tegevuse 3.2 eelarvet 2 172 euro võrra finantskorrektsioonist tulenevalt. Lisaks muudetakse sama eelarvet seoses tegevusaja muutmisega. Real 3.2 vähendatakse partnerite kulu 704 623 euro võrra, millest 203 777 moodustab partnerite omaosalus. Kokku vähendatakse Tegevust 3.2. 706 795 võrra ning uus eelarve on 283 696 eurot.
- Vähendatakse Tegevuse 4.1 eelarvet 11 228 euro võrra finantskorrektsiooni tõttu. Lisaks muudetakse sama eelarvet seoses tegevusaja muutmisega, kuna tegevuse 3 lõpetamisel üle jäänud vahendid liidetakse tegevuse 4 eelarvele. Real 4.1. suurendatakse elluviija eelarvet 317 186 euro võrra. Kokku muutub Tegevuse 4.1. eelarve 305 957 euro võrra ning uus eelarve on 2 135 426 eurot.
- Vähendatakse tegevuse 4.2. eelarvet 1779 euro võrra finantskorrektsioonist tulenevalt. Lisaks muudetakse sama eelarvet seoses tegevusaja muutmisega, kuna tegevus 3 lõpetamisel üle jäänud vahendid liidetakse tegevus 4 eelarvele. Muudatus tehakse selliselt, et programmile planeeritud omaosalus saaks tegevuse lõppedes täidetud. Real 4.2. suurendatakse partnerite eelarvet 407 554 euro võrra, millest 50% ehk 203 777 eurot moodustab partnerite omaosalus. Kokku muutub real 4.2. eelarve 494 970 euro võrra ning uus eelarve on 900 746 eurot.
- Vähendatakse horisontaalset personalikulu (5.1) 3 euro võrra ja suurendatakse kaudset kulu (5.2) 3 euro võrra jättes horisontaalsete kulude kogueelarve samaks. Uued eelarved on vastavalt 271 086 ja 221 800 eurot.
- Kokku väheneb tegevuste kogueelarve 15 372 euro võrra ning uueks kogueelarveks on 22 330 586 eurot.

Lisatakse uus **punkt 19**, mis sätestab vaiete lahendamise protseduuri. Punkt on sõnastatud järgnevalt:

„Rakendusüksuse toimingu või otsuse peale tuleb enne halduskohtusse kaebuse esitamist esitada vaie rakendusüksusele vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-le 51. Rakendusasutuse toimingu või otsuse peale tuleb enne halduskohtusse kaebuse esitamist esitada vaie rakendusasutusele. Vaie vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 51 lõikele 3 on sätestatud vaide läbivaatamise tähtaeg 30 päeva.“

3. EELNÕU TERMINOLOOGIA, VASTAVUS PÕHISEADUSELE, SEADUSTELE JA EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõus ei esine õigusaktides varem kasutamata termineid. Eelnõus sisalduvad muudatused on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega, seadustega ning Euroopa Liidu õigusega.

4. EELNÕU MÕJUD JA KÄSKKIRJA RAKENDAMISEKS VAJALIKUD TÄIENDAVAD KULUTUSED

Eelnõus tehtavad muudatused ei avalda mõju läbivatele teemadele (regionaalsele arengule, keskkonnahoiule, kodanikuühiskonna arengule, võrdsete võimaluste tagamisele, ühtsele riigivalitsemisele või infoühiskonna edendamisele).

Käskkirja rakendamiseks vajalike täiendavad kulutused puuduvad. Muudatusi tehakse olemasoleva eelarve raames.

5. TEGEVUSE JÕUSTUMINE

Käskkiri hakkab kehtima üldises korras. Käskkirja lisa 1 punkti 6.1. rakendatakse tagasiulatuvalt 10. märtsist 2020. a. tagamaks tegevuste jätkumine COVID-19 pandeemia tõttu kehtestatud üleilmse eriolukorra ajal ja järel.

6. EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Rektorite Nõukogule.

Margus Haidak
kõrghariduse osakonna juhataja